

ԳՈՐԾԱՐԿՎԵՑ ճՈճՎՈՂ ԿԱՄՈՒՐՁԸ

ԽՆԴՈՐԵՍԿԻԳԻՆԵՐԸ՝ ԴԱՐԵՐԻ ԻՆԿՐԵՊՈՎ

♦ ճոճվող կամրջի խորհրդանշական ժապավենը կրտեցին Սյունիկի մարզպետ Սուրեն Խաչարյանն ու ժորա Ալեքսանյանը:

իր «Պատմության» մեջ գրում է, որ այստեղ 3000 տուն բնակչություն կա: Օստար հրոսակների կողմից հարձակման ենթակվելու վտանգն ստիպել է որպես կացարան հարմարեցնել քարանձավները, որոնք փորված են եղել ժայռերի մեջ, հաճախ գետնից 20-30 մ բարձրությամ վրա: Կրտսացին զարմանքով գրում է, թե ինչպես պարանով քարանձավ էին մագցում կանայք՝ մեշքներին կապած երեխաներ կամ քրոցներ:

– Ժայռափոր այդերի կառուցվածքը՝ տարբեր մուտքերով ու մասնատներով, վկայում են այն մասին, – Եղանականում է կրտսացին, – որ սկզբնական շրջանում մարդիկ այստեղ ապերել են մեծ գերդաստաններով կամ ազգակից մարդկանց միասնական խմբերով: Նետազայում գերդաստանների ճյուղավորման հետեւանքով կազմավորվել են արյունակից ընտանիքների խմբեր, որոնք այնուհետև վերածվել են բաղերի ու բաղամասերի: Յիշ Խնձօրեսելով ժայռերով, ու ծորերով հրարից բաժան այդ քաղամասերի թիվը հասել է մոտ 14-ի: Ըստ էության՝ այդ քաղամասերից յուրաքանչյուրը մի գյուղ է եղել՝ ընդգրկված մի մեծ գյուղում մեջ:

Հայտնի է, որ Խնձօրեսվոր ժամանակին եղել է Արեւելյան Հայաստանի ամենամեծ բնակավայրը: Մեծագործություն է նոր կյանքով ապրեցնել մեր ճամանիների բնակավայրը: Ֆէ՛ որ այսօր ապրել ճանել Շաանակում է լրացնելով շարունակել մեռածների կյանքը: Խնձօրեսկի պատմությունը հիմ է ու հարուստ: Աշխարհագրական ոլորտն տեղանք ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Սկիզբ՝ էջ 1

Զ բոսաշղիկի համար հետաքրքիր կիմին գիշերել քերծի տներում, ուտել մեր ճամանիների բոնրատներում թիված լավաց, բոնրաճաշ ուտել, պարկել սեւօճորը քարայրներում դրված թախտ-մահճակալների վրա:

Կամրջի կառուցումից հետո դա այսօր իրական է հնչում և դրա բոլոր ճախաղյամերներ կան: Ակիզեր դրված է արդեն: Մնում է իրական դարձնել հիմ գյուղի հերթաբեր:

Դին Խնձօրեսվոր մեզնից շատերի հայերի ու մայրերի, պապիկների ու տասիկների գյուղուն է եղել: Մեր կարուտը դեռ չի մարտել նրա մեկատմամբ: Մեծագործություն է նոր կյանքով ապրեցնել մեր ճամանիների բնակավայրը: Ֆէ՛ որ այսօր ապրել ճանել Շաանակում է լրացնելով շարունակել մեռածների կյանքը: Խնձօրեսկի պատմությունը հիմ է ու հարուստ: Աշխարհագրական ոլորտն տեղանք ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

...Աբրահամ Կրտսացի կարողի կոսը 1735թ. այցելելով Խնձօրեսվոր մեզը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վայրը բոլոր հիմքերն ունի դառնալու Հայաստանի գրուաշրջության աշխույժ ու շահութաբեր կենտրոններից մեկը:

Ըստ ժողովրդական ստուգաբանության՝ Խնձօրեսկ անվան արմատը ունեցող այս զարմանահրաշ վ

ԻՐԱ ԳԱՐԿՈՎՆ ԸՆԴՀԵՄ ԻՐԱՊԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ

Այս մարդը՝ «Դինո գոլդ մայնինգ քամփինի» ՓԲԸ-ի տնօրենի աթոռին բազմած, ՀՀ կոնկրետ օրենքի կոնկրետ պահանջը չի ընդունում

qtsso, at...

Ս.թ. ապրիլի առաջին օրերին «Այունյաց երկիրը» գրություն է հղել «Դին գոլդ մայնինգ քանվինի» ՓԲԸ տնօրենին՝ հետաքրքրող մի շարք հարցերի պատասխանը ստանալու նպատակով լրագրողի հետ հանդիպելու խնդրանքով, ինչի համար հիմք էնքն ընդունել «Տեղեկատվության ազգային մասնին» ՀՀ օրենքի սահմանումները: Յարցագրույցի համար ապրիլի 9-13-ը ընկած ժամանակականությամբ կատարվել է հիմն հարմար օր եւ ժամ էնքն առաջարկել: Մի աղջկի հետո զանգահարեց խմբագրություն եւ ասաց, որ տնօրենն ավելի ուշ՝ իդեն հարմար ժամելուում, անպայման կպատասխանի թերի հարցերին: Այդ ժամանակվանից անցել է երկու ամիս, իսկ հյան չի խոսում...

«Ղին գոլդ մայնինգ քամփինի» ՓԲԸ-ի տնօրենի հետ գրեթե նման զի իրավիճակ էլ ստեղծվել էր դրամից որոշ ժամանակ առաջ՝ մարտ ամիսի: Մարզկենտրոնի վեց հասարակական կազմակերպություն գործույն էին հղել նրան՝ ձեռնարկության նախնագծեների ուղեկցությամբ կազմակերպելու լրագրողների եւ ՀԿ-ների ներկայացուցիչների շրջայց ձեռնարկության արտադրամասեր: Գործյան հեղինակները նպատակ ունեին ծանոթանալ ընկերության արտադրական գործընթացներին, բնապահապահական խնդիրներին, հանրագործների աշխատանքային պայմաններին ու աշխատանքի վարձատրության սկզբունքներին: Պարուն իշան ՀԿ-ների ազնիվ այդ առաջարկը նոյնպես ներժել է:

Այսափառը՝ գործ ունենք մի իրողության հետ, երբ, հակառակ Յայստանում գործող կոմկրետ օրենքի կոմկրետ պահանջի, տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարը կանգնում է հրապարակայնության ճանապարհին, խոշնդրություն լրատվամիջոցին ու հասարակական կազմակերպություններին՝ իրենց պարտականությունները կատարելու գործում:

Ստեղծված իրավիճակը կարող է մի քա-

Համբարձումյանի՝ ԶԼՈՒՄ ուսանկարը՝ Զ. Յանի համբարձումյանի

Ծի բացատրություն ունենալ: Նախ՝ մարդիկ եկել են այստեղ փող աշխատելու, վերեւների հետ ունեն կոնկրետ պայմանավորվածություն եւ քաջա ունեն «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի վրա, իսկ հանրությունն իրենց մասին թող նտածի՝ ինչ ուզում է: Երկրորդ՝ իրենք, հակառակ հայաստանյան օրենքների, ունեն հանրության հետ աշխատելու սեփական պատկերացումներ եւ սկզբունքներ, որոնք վաղուց հայտնի են Կապանում. տարեկան մի քանի մանր-ճունը գործ անել համայնքում եւ բացման արարողությունների անվայրեն տակ գավառական շուներ կազմակերպել, մի քանի մարդուց վճարով ծափեր ու ժախտներ կորզել եւ տեղական հեռուստա-տեսությանը ցուցադրել, արանքուն էլ խրոխտ եւ հոգական ձայնով խոսել Վարդան Մահմեդյանի ու Գարեգին Նժդեհի մասին... Երրորդ՝ խոլ ու մունց այդ գործելավերապ հատկապես բնորոշ է ընկերության ներկա ղեկավարությանը: Նախորդ տնօրին Ուրեմու Ֆալետամ, օրինակ, լրագրողներից չեր փախչում գլուխ կորցրած եւ բժնական արվեստին չեր տիրապետում: Այդ հանգանանքը թույլ է տալիս ասել, որ խնդիրը նախեւառաջ գործող անձերի մեջ է: Ծայդ եւթյան հյա Գարկովն ինտելեկտուալ առունով խնդիրներ ունի եւ խուսափում

Ե լրագրողների հետ շփվելուց՝ ծիծառելի վիճակում չհայտնվելու համար:

Սեր խնդիրը, սակայն, իւսոյի սփաթին հաղորդվելը չէ: Խնդիրն ավելի լուրջ է: Կապանյան հանրության եւ հատկապես այդ ընկերության աշխատակիցների մեջ ծագել են բազմաթիվ հարցեր, որոնք պատասխան են պահանջում, իսկ պատասխանող չկա (մի հոգի է կորուս գդալի պես անընդհատ փորձում հայտնվել պատասխանողի դեռևս, բայց կապանում, ցավոր, այդ պետսնին լուրջ չեն վերաբերվում եւ նրա հեռուստածանալուակարգությունները համարում են աշուղական ներշնիմ): Ծագած բազմաթիվ հարցերից մեկը, անտարակիսյա, շատ կարենու է ոչ մշայն Կապանի, այլև ամբողջ տարածաշրջանի համար: Ի՞նչ է կատարվում Կապան քաղաքի անմիջական հարեւանությամբ գտնվող Շահումյանի անվան հանքավայրում: Մարզկենտրոնում համառորեն խոսակցություններ են շրջանառվում, թե այնտեղ արդեն մեկնարկել են հանքավայրի պատրիկ հանդիպություններ՝ առաջարկելով առաջարկ առաջարկելու համար մասնակիությունը: Առաջարկը կատարվում է առաջարկության մասնակիությունը: Առաջարկը կատարվում է առաջարկության մասնակիությունը: Առաջարկը կատարվում է առաջարկության մասնակիությունը:

ՎԱՅՐԱՄ ՕՐԲԵԼՅԱՆ

ՏԻՄ ընտրությունները սեպտեմբերի 9-ին

Ղեկավարվելով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքով եւ ընտրական օրենսգրիփ համապատասխան դրույթներով, համաձայն ՀՀ ԿԸՆ-ի համապատասխան որոշման ՀՀ Սյունիքի մարզպետ Սուրենի Խաչատրյանը մայիսի 31-ին կայացրել է որոշում, ըստ որի մարզի համայնքներուն տեղական ինքնակառավարման մարդիների հերթական ընտրությունները նշանակվել են ս.թ. սեպտեմբերի 9-ին։ Սյունիքի մարզպետարանի տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի բաժինը՝ այդ ափոք տարածած տեղեկատվության մեջ նշում՝ «Այդ օրը մարզի 109-ը համայնքից 94-ում կանցկացվեն ՏԻՄ հերթական ընտրություններ, որոնցից 54-ը՝ Գորիսի եւ Սիսիանի տարածաշրջաններն ընդգրկող թիվ 37 ընտրատարարություն, իսկ 40-ը՝ Կապամի եւ Սեղմի տարածաշրջաններն ընդգրկող թիվ 38 ընտրատարարություն։

Մարզի 94 համայնքի 76-ում կանցկացվեն համայնքի ղեկավարի եւ ավագանու, 6-ում՝ միայն համայնքի ղեկավարի, 12-ում՝ միայն համայնքի ավագանու ընտրություններ:

Նորընտիր տեղական ինքնակառավարման հարթեցների ենթակա պատրաստություններ:

ՍԱՄՎԵԼ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱ

Երեխայի հանդեպ բոնության թեման արդիական է նաև Կապանում

ՄԱՍՏՈ ՀԱՂՈՐԴՎԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վական փաստաթղթերի մասին: Բոնուբյան տեսակները եւ հետեւանքները եւս ներկայացվեցին, որոնց շուրջ ներկա մանկավարժների ու մասնագետների, երեխաների միջեւ ծավալվեց ըննարկում: Ֆազիկական բռնությունը մասնակիցների կողմից ընդունվեց որպես տարածված ու սպառնալից, քանի որ այն տարածված է ամենուր և մեծամասամբ առնչվում է շատ մեծահասակների ու հասակակիցների ոչ իրավաչափ, անփառակից գործելակերպի հետ: Տեսական հատվածին հաջորդեց բռնուրյան տեսարանով՝ դեպքի բժմականացումը: Տուղարկվեց նաև հանրապետությունուն առկա իրավիճակի մասին պատող տեսափիլմ: Կենորոնին աշխատավախօսներու և սահմանադրության մասին պատող տեսափիլմ:

տվեցին Երեխաներին
իրավական գիտելիք
ներով զինելու աշխա-
տանքներին, որի
արգասիքն այս մի
ջոցառումն էր: «Այս
ող չի լրենի» կողմից
Երեխաները եւ հաս-
տառության տնօրին
նությունը, դաստիա-
րակն արժանացած
էր բարձրակարգութեա:

շնորհակալագրերի:
1959 թվական
Են ՍԱԿ-ի գլխավոր
ասամբլեայի կողմից
ընդունվեց Երեխայի
իրավունքների հռչակ
կափրության 1989թ. օտար
յեմբերի 20-ին Երեխայի
ների իրավունքների
մասին կոնվենցիան
անարվեցին խոցելի հա

«Երեխայի իրավունքների պետք է 1789թ., երբ ընդունվեց Լուսնական Ֆրանսիական

Ան իրականացվեց ՄՐԵ
Կենտրում, որտ իրականաց-
վեն՝ կազմակերպությա-
այացուցչության կողմից
և ֆինանսավորմամբ Ե-
այն հիմնադրամներ-Հա-
րպության համաֆինան-

6 հունիսի 2012թ

Թող արշալույսները խաղաղ բազմեն

Ո՞վ կարող է ասել, թե բանակ ճանապարհած մինունար որդու ծնողներն ինչ ապրում են են ունենում, բայց նաև ինչ երեկոնք, երբ զորամասից ստանում են իրամանատարության խրախուսանքի խստերով լի շնորհակալական նամակ: Այդպիսի հաճելի պահեր վերջերս ապրեցին Կահրամ եւ Նունիկ Ղազարյանները, որոնց Կարող որդին կրուն է հայոց ազգային բանակի համագենստը: Զորանասի հրամանատարությունը երախտագիտություն է հայտնել իրենց որդուն հայենիքի պաշտպանի ոգով դաստիարակելու եւ հայոց բանակի շարերը համալրելու համար: «Դուք կարող եք հպարտանալ, որ մեծացրել ու դաստիարակել եք նախների ավանդույթներով ու պատգամներով սողորված զավակի, ով միշտ պարաստ է ծառայել իր ժողովրդին, պաշտպանել հայենիքը, անսրտունց տանել զինվորական ծառայության բոլոր հվաքարությունները»: Նամակում նաև անդրադարձ կար զորանասի անցած ուղուն, բանակայինների առօրյային եւ կենցաղին, զորանաս այցելելու պայմանների մասին եւ ամենավերջուն մաղթանք՝ թող արշալույսները Հայոց աշխարհում միշտ խառնար ուսումնեն:

Կարող Ղազարյանը հիմնական կրթությունը ստացել է Կապանի տարածաշրջանի Լեռնաձորի դպրոցում, այնուհետև ուսումը շարունակել եւ ավարտել է Քաջարակի N1 միջնակարգ դպրոցը։ Հայրենիքի պաշտպանի օրինակելի ծառայության համար սրտանց ուրախացել են Գառնիկի պապը եւ Ոհմա տատը, հայրենիքի պաշտպանի մերձակիրմերն ու դրկիցները։

ՎԱՐԴԱՍ ՄԻՔԵԼՅԱՆ

ԱՆՎԱՆԻ ԳՈՐԻՄԵՑԻՆԵՐ

ՍԵՐՈԲ ԳԱԼՍՏԵՅԱՆ-80

Իսկ նրա գործերն իր մասին պատմող կոթողներն են

Լրագրություն ասվածը մերկապարանոց լուր գրել ու հիելը չէ բնավ։ Լրագրությունը, եթե առանձնապես այն կոնկրետ մարդու ու կոնկրետ ժամանակ-Ների մասին է, Նախեւառաջ, իմ ընկալմամբ, բարոյական ահոեւ-լի պատրասիանափոլություն է՝ մարդուն հանիրավի չվնասելու, Նրա նկարագիրը չայլաձեւելու։ Նաեւ՝ անհետեթ չգունազարդելու, որովհետեւ մարդն այդ ամենատրաբեր շփումներում է ու իր ժամանակի մեջ։

Սերոր Իշխանի Գալստյանի մասին գրելուց առաջ այս ինքնահորդորն ունեմ, որովհետեւ նա մեկն էր այս մարդկանցից, որոնց կենսագործյունն ու գործոններովյունն արդեն իսկ պատկանածն են ազդում եւ պարտադրում ճշմարիտ ու շիտակ լինել: Իսկ ճշմարիտ լինելու համար ոչ միայն հետահայաց ուսումնասիրություն է պետք, ոչ միայն իշխողություններ են պետք քացել, ոչ միայն նրա քողած ժառանգությունն ու ժառանգներին է պետք զգալ ու հասկանալ, ոչ միայն արմատների կենսունակությունն ու բարյոյականության... Անդամի պատկերն է պետք տեսնել, այլև լսել մարդկանց, որոնք ուղղակիորեն առնչվել են նրա հետ՝ ամենատարբեր արիթմետով ու պարագաներով՝ գործնականից մինչ մնելուուրելուն:

Ու ես զրոյցեի, փորձեցի հասկանալ նրանց բոլորի՝ այդ մարդու մասին սիրով պատմելու հախտան ռեակցիան...Փորձեցի հասկանալ նորից ու նորից՝ մարդը ծնվում է կանխորոշումն՝^վ, դաստիարակությունն է, կրոռությունն, հաճամանքնե՞րն են նրան այրակին դարձնում, գուցե կողակի՞ցը, ընկերնե՞րը, աշխատա՞քը, կյա՞նքը, դիպվա՞ծը... Ու... էլի ու նորեն հասկացա, որ ամեն մարդ իր արմատի ու բնի ընծյուլն է Նախ, հետո՝ մյուս բոլորի ազդեցությունների կրողը՝ իրենց չափով ու ներգործությամբ...Բայց՝ խորոն ու մինեթողոն նաև:

զիսուն ու մարզպան մաս.

Ե՛Վ՝ անհրաժեշտություն բացում հանդիպում-գրուցների, Ե՛Վ հոլչագրություն-պատումների տեքստ ու... Ենթատեքստերի ուղղակի ու անուղղակի վեղծանումների...

Սերոք Գալստյանը ՀՅ Գորիսի շրջանի Շինուհայր գյուղացի Մարիամ ու Իշխան Գալստյանից էր սերում: Իշխան Գալստյան, մարդ, ում, վարորդի օգնականից մինչ կոլտնտեսության վարչության նախագահ, ճանապարհը Մեծ հայրենական կանավոր նեկոնումով է ընդիմջվել, մարդ, ում մասին հանազոյւղացի ժորա Մանուցյանն իր «Շինուհայր» գրքում պատմում է. «Կառուցել, արաբել, բարիք ստեղծել. նոտաքել ընաւության նենապատճեռի վարուցուցիչ, առանձանապահ ձմշան ամիսներին սկսվող երիտասարդների արտագաղթը կանխելու ու աշխատատեղեր ստեղծելու նպատակով՝ շրջանի գյուղերում արտադրական ձեռնարկությունների մասնաճյուղերի բացում: Կենցաղսպասարկման տաղավարներ ու կափի բաժանմունքներ, նշակվյալ տներ ու ակումբներ, խանութներ ու դեղատներ, ճանապարհներ, դպրոցների ու մանկապարտեզների շահագրուում, Շինուհայրի ռեսիլետ կոչ կերտեն գրքանակի արտադրական

հղորությունների ընթացնում, օդանավակայանի կառուցում, Գորիս-օդանավակայան այլընտրանքային ասֆալտապատ ճանապարհի կառուցում:

Գործերի ընդամենը մի հատվածի թվականում, որոնց հետ ուղակիռնեն առաջնորդում է Երևան Գալստյան-Դեկանավարի-կուսակցականի-մարդու պանություն:

Եվ՝ մի բույլ շքանցական պայմեր, պատվոգրեր...

Եվ՝ ծնողամեծքը. ցայսօր էլ տիկնոց Շինուհայրի մեկ այլ պատվարժան ընտանիքից՝ Աստոիկ ու Սահակ Սարդյանի դուստր, մանզավարդի կեսպարյա Կենազգությամբ տիկնի Սեղայի ակնածանքի ու գրովակաց հիշողությունների... կենդանի հասցեատերը, ում անվան ու կերպարի շուրջ նա հյուտում է իր գերդաստանի պատումը: «Տա միշտ կրկնում եր՝ իմ ճանոն հօծ գոռովողի համար»

է լուս աշխարհ բերել։ Նրա կյանքը
անհվանելի վրա՝ մարդկանց հետ ու
մարդկանց համար հանդիպումնե
րուն անցավ։ Ընտանիքի համար
անենասուղ ժամանակն էր մնում
Նա շատ երախտագետ զավակ էր
խստապահանջ հայր, գնահատու
ամուսին։ Իսկ բոռնիքի մասին ասու
էր՝ Սեդա՛, նրանք մեր՝ ճակատագրի
ընծաներն են», — ասես նի ողջ՝ ապ
րած կյանքի անոնս, հիշում է տիկի
Անրամ։

Եկ՝ օրինավոր ու ուսյալ Վաշագան, Վոլոցյա, Վարդան, Վահան որդիներ՝ Յասմիկ, Գոհար, Ամենալ Զարուհի հարսներով, հայեցի օջախ Ձերով։

Եկ՝ Իշխան ու Գոռ, Տիգրան ու Արտուր, Նորայր, Դավիթ ու Մարիամ, Սերոբ քռօներ։ Թռօներ օջախի ինտելեկտուալ... Ժիրին ու ավանդույթներին շա՞տ հավատարիմ։ նաև արյան հետ եկած՝ կորյան ու ոսասիհառավակած...

Եվ՝ հեկավար աշխատող՝ անուրանալի հնարավորություն-ռեսուրսներով մարդ, ում որդիները, հենց իր իսկ կամոր ու րլպածքով, հնանուրույն հարթեցին իրենց կյանքի ճամփաները. ոչինչ սկսուելի վրա չնայուցվեց՝ ծառայությունից մինչ կրթություն ու աշխատանք, մինչ սեփական տանիք ունենալը... «Ամեն ինժեներ պիտի բանվորից սկսի: Ամեն հայորդի հայրենիքին իր պարտքը պիտի տա՝ պիտի ծառայի: Ամեն մարդ ինքը պիտի իր տունը ստեղծի», – այս առնչությամբ՝ որդիներին ուղղված նորա խոսքերը վկայակույմ է տիկին Սեղան:

Եվ՝ մարդ, որի մասին, իմ առաջին իսկ հարցադրմանն ի պատճախան, նրան ճանաչողների կողմից, միանշանակ, անվերապահ հիացումն ի եղել էր...

Նրա մասին պատմում են (ստորեւ)...

ԱՆՎԱՆԻ ԳՈՐԻՍԵՑԻՆԵՐ

ՍԵՐՈԲ ԳԱԼՍՏՅԱՆ - 80 ԽՍԿ ՆՐԱ ԳՈՐԾԵՐՆ ԻՐ ՄԱՍԻՆ պարմող կոթողներ են

Ճշգանձնությունը Սերո Խանզայյանի հետ:

Սկիզբ՝ էջ 7

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՍՈՎՍԻՅԱՆ

ՀՀ պետական, քաղաքական
գործիչ, ՀՀ նախագահին առըն-
թեր Սեւանա լճի հիմնահարցերի
հանձնաժողովի նախագահ

Ես Սերո Գալստյանին գիտեմ
եւ որպես ժողովադատ ստատների
գործիշոշ-
խոր հրդի
գործունի
նախագահ,
եւ որպես

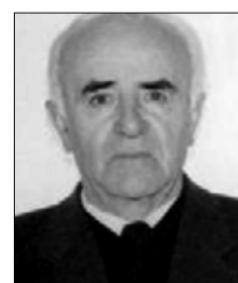

Ը ն տ ա -
նիքներով:
Ակնածելի
օնտանիք
ունի՝ բա-
րեկիրը կին
ու հրաշա-
լի որդի-
ներ: Երբեք
անարժան
բան չեր-

անի: Միշտ զարմանում էին ինչպէս նույն էր տիրապետում Գորիսի շրջանի գյուղատնտեսությանը, տնտեսու-
թյան ընդունականությանը: Այդորինակ մարդիկ են երկրի կայացումի հենքը... Նրանց օրինակը, կներեք, երբեք ոչ արդիական չի լինում: Նման մարդկանց ժամանակն է սիրով ականց է դնում. լսելու բան կա, գործ կա, նվիրում կա, սեր ու ցավ կա, խիղճ կա... Ինձ հիշելու համար շնոր-
հակալ եմ:

ՀՄԱՅԱԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Կենսաթոշակառու, վիրաբույժ

Ն ր ա
ն մ ա ն
մարդկանց
պ ա կ ա ս
մեր օրե-
րում են
ցավալիո-
րնեն զգում
են: Նրան
գ ի տ ե մ
1 9 5 8 թ . ,

Երբ աշխատում էի Խնձորեսկի ամբուլատորիայում: Ինքն այդ ժամանակ կուսչղզկոմում հրահանգիչ էր: Աշխատանքի բերլունով հաճախ էր լինում մեզ մոտ: Անտարեք չեր կարող անցնել որեւէ խնձոր կող-
քով. ասենք՝ Վերանորոգման, վա-
ռելիքի, սննի /այնժամ սննում էլ էլ էր տալիս: Իր սրտացավորյունն ամեն մի նանօրինակ հարց լուծման էր հասցնում: Ես ինը այդ ժամանակ-
ներից էլ հարգեցի մարդկային լա-
վագույն գերազ օժնված պետա-
կան մանկական մենք սկսեցին, ու մենք սկսեցինք առավել մտերմանալ: Նրան ես այս-
պես կը նույնագրեի՝ ազնիվ, անկեղծ, անմիջական, ընկերասեր, հյուրա-
սեր, պատրաստական:

Ասդեմով հարեւան շենքերում, մենք շոտով ընկերացանք, մտեր-
մացանք ընտանիքներով: Բավա-
կանություն էր նրա հարկի տակ

Սերոբ Գալստյանը Գորիս ժամանակ 344 կենտրոնի 1-ին քարտուղար Կարեն Դեմիրճյանի հետ:

Այս անգամ հյուր է Միլվա Կապուտիկյանը:

Եր առան-
ճ ա պ ե ս
մ ա ր դ կ ա-
յին շիում-
ն ե ր ո ւ մ :
Սկզբում են
մ տ ա ծ ո ւ մ
է ի, որ մար-
դը, պար-
զ ա պ ե ս ,
ֆենոմենալ

Ս ի ա ն-
2 ա ն ա կ
դ ր ա կ ա ն
ա ն ճ ն ա վ ո-
ր լ ո ւ ր յ ո ւ ն է ր՝
շ ա ս բ ա ր ի
մ ա ր դ կ ա-
յին: Երկար
տ ա ր ի ն ե ր
գ ի տ ե ի
ն ր ա ն:

Քաջողություն ունի: Ետոս ավելի մո-
տիկից ծանորանալով նրան՝ ինձ համար պարզեցի, որ գաղտնիքը ոչ
այնքան հիշողության, որքան նրա
ահօնիք մարդասիրության մեջ էր:
Նա, պարզապես, անտարեք չեր
կարող անցնել ոչ մենի ճակատագ-
րի կողքունիքի մեջ: Այդին չեն դառնում,
այդպիսի ուղղակի ծնվում են:

Գերօյթեկիվ անճնավորություն
էր՝ անճնային, իսկապես, եզակի
որակներով. համեստ, աշխատա-
սեր, քարեկիր: Սարդ էր, ուն ինչելք,
ամեղծ ասեմ, բարյական պարտ-
քի պես է, եւ ապրողներին է պետք:

ԱՆԺԵԼԱ ԲՈՐՍԵՂՅԱՆ

Կենսաթոշակառու, նախկինում

ժողովադատական գորիսի

շոշագործկոմի նախագահ

ՀՐԱԶԴԻԿ ՍԻՄՈՆՅԱՆ

ՀՀ գիրությունների ազգային
ակադեմիայի ակադեմիկոս,
պարմական գիրությունների
դոկտոր, պրոֆեսոր

Չենց սկզբից ու միանամից
ասեմ՝ ազնվագույն մարդ էր: Սեր-
համագյուղացիներ ենք՝ տարիքա-
յին փոքր տարբերությունը: Այսինքն՝
մենք մանկության ու պատանեկու-
թյան ընթանել էին նաև: Ես այ-
դիսին էր ի վերուստ՝ խոսք հու-
սակի էր, իրեն կասկածելու առիք
երբեւ չեր տա: Չամեստ էր ու շատ

Սերոբ Գալստյանի հետ հիմնա-
կանում առնվել են 1977-1982թ.,
երբ նա ժողովրդական դեպուտա-
տների Գորիսի շրջիորհրդի գործնիքի
նախագահն էր, ես՝ ՆԳ նախարարու-
թյան ճանապարհապարեկային ծա-
ռայության հատուկ դասակի հրամա-
նատարք: Յուրօնին պահանջում էին

տպագրվում է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

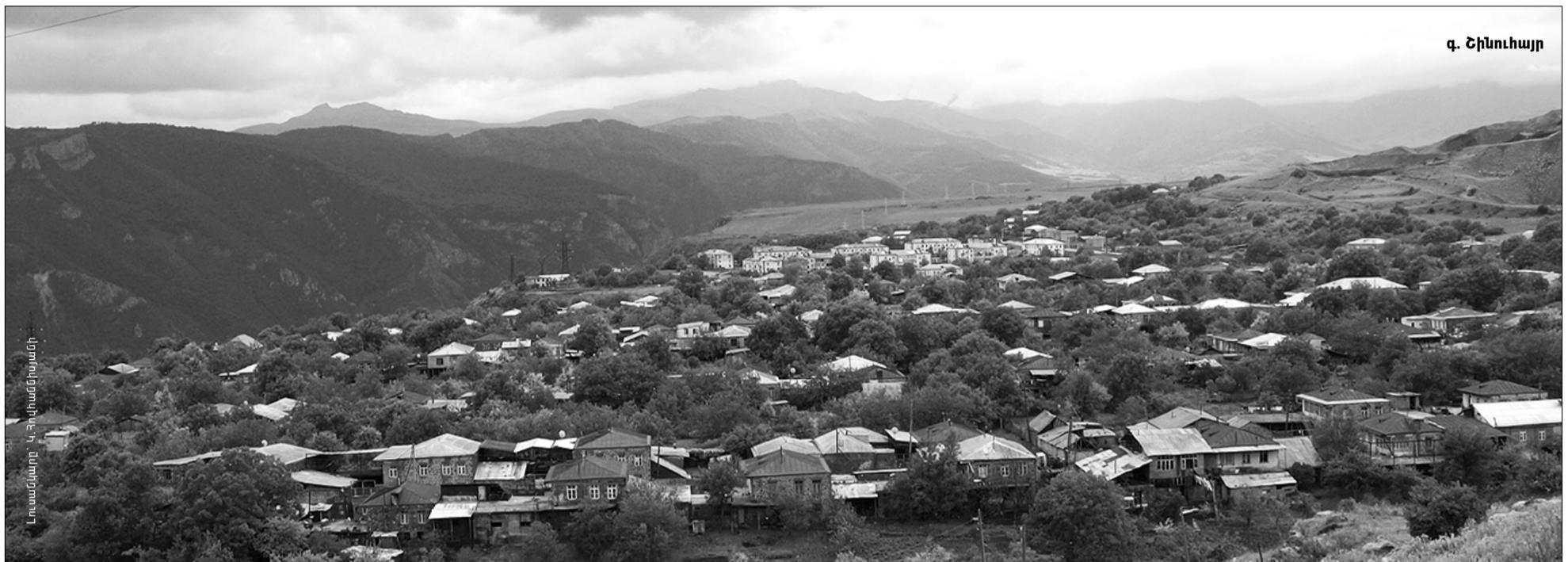
հոկտեմբերի 1-ից ■

հիմնադիր եւ հրատարակչի

«Այունյաց աշխարհ» ՍՊԸ ■

Սակայն այս գիրությունը էլեկտրոնային առաջնային համար է 2003թ.

ԱՆՎԱՆԻ ԳՈՐԻՍԵՑԻՆԵՐ

գ. Ճինուհայր

Սերոբ Գալստյան-80 Իսկ նրա գործերն իր մասին պարմող կոթողներ են

Սպիտակ՝ էջ 9
կոմունիստների անունների: Նախադպում էին, բայց այս մարդու պարագայում, դրանք նրա ոչ միայն կուսակցական ու աշխատանքային, այլև մարդկային, բարյական նկարագրի բնութագրերն էին: Յրաշալի մարդ էր, անգնահատելի դեկազար: Մի առանձին վերաբերմունք ուներ գործին անճնացորդ նվիրված, լավ մասնագետների նկատմամբ:

Ին կյանքում շատ էին նրա հետ կապված հետաքրքրի ու, ինչու չէ, ինձ համար նաև ծակառագրական դեպքեր: Գորիսում բացվում էր Կապանի մի կոմիտասի մասնաճյուղ: ՀԿԿ գորիսի շրջկոմի բյուրոյում՝ մասնաճյուղը դեկազարելու համար առաջարկվում է մեկի թեկնածությունը, ով մինչ այդ ոչ մի այն տարիների համար շատ բարձր աշխատավարձու պաշտոն ուներ: Բյուրոյում նա կառառակվում էր առաջարյուն և ին թեկնածությունը՝ վկայակոչելով ին, իր խսորով՝ երկարամյա, արյունավետ ու բարեխիղ գործունեությունը շրջանի տարբեր գուղերում: Այստեղ բնակ «խմանիքարեկամ» պահ չկար սկզբունքային վերաբերմունք էր: Նրանից մի քանի էլ շատ է տպավորվել ին մեջ. երբեւ, առանց տվյալ ոլորտի գիտակ ու պատախանածուն մասնածեսի, որեւէ տեղ չէր մտնում: Եվ՝ լսել գիտեր: Երջանկահիշատակ մարդ էր՝ արմատներից մինչ իր ստեղծած ընտանիք, մինչ ընկերություն:

ԿԱՐԻՆԵ ՄՈՎԱՐՅԱՅԻՆ

«Գորիսի երիտասարդական

կամոնավորությունը:

Այդպիսին լինում ու ապրում են հետեւում անցյալ, լուրջ ու ուսանելի անցյալ ունեցող մարդիկ: Վայելչատես ու հայր նրա արտաքինի տակ նույնպիսի եւթյուն էր: Այդպիսին են նրա որդիներն իրենց ընտանիքներով: Ուրախ են, որ հիշվում ու նեծարվում են այդպիսի մարդիկն, որոնք մեզ է պետք ու սերունդներին՝ գալիք, որովհետեւ, որքան էլ ժամանակներ փոխվեն, միեւնույն է՝ բարությունն ու բարեկրորությունն եղել ու մնում են յուրաքանչյուր մարդու, ընտանիքի ամենաերանելի ներկա-

յանալիքը...

ՎԻԼԻԿ ՄԵԺԼԻՄՅԱՅԻՆ

Կենսաթօշակառու, 50 տարվա մանկավարժ, գյուղ Վերիշեն

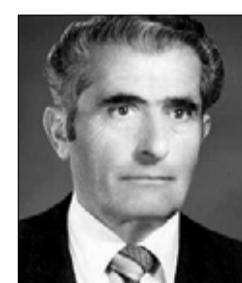
Գիտեմ, թե իհնա նրան առավել մոտիկից ու առավել վաղուց ճանաչութերը նրա մասին ինչեւ ըստ ասած կլիմեն: Ես ասեմ, ամենաընդհանրական գժերով, իմ մեջ առավել տպավորվածի մասին: Այն տարիներին այդպիսի՝ դեկազար պաշտոններ, անուն ու դիրք ու այդքան համեստ

մարդ, համեստ ու տու չե... չափի գզացմամբ ընտանիք՝ կին, երեխ ան եր... ես սա պատահած ահա կան չեմ ա ս ո ւ մ... ի միշտ հիշում են նրա՝ իմ ներկայությամբ, մեկին ուղղված, շատ ցածր տոնով համուխանություն՝ հիշիր, տղամարդ հենց բարձր խստեց, ուրեմն՝ պարտվեց...

ՆՈՐԵԼ ՎԱՐՈՒԱՅԻՆ

Կենսաթօշակառու, նախկինում հացի գործարանի փոխեն

Սի ն զ այս առիթն էլ, ես հաճախ եմ տաք երան սերոբ գալստյանին. մենք իրաշ աշ լի գործ զ ն կերներ ու նաեւ մտերիմ ընկերներ ենք եղել: Այնքան իշխողություններ ունեմ: Դա երկար պատճենու բան է: Մի բանի մասին կուգեն միայն առանձնահատուկ նշել. պաշտոնը որբան լավ, նոյնան էլ շատ դժվար ու պարտավորեցնող, որբան շնորհակալ, նոյնքան էլ անշնորհակալ բան է: Ինչքան էլ լավ աշխատես, միեւնույն է՝ կատնվեն մարդիկ, որոնց համար դու ինչ-որ բանում կամ ճիշտ չէիր, կամ թերացել էիր: Ու՝ նեղացողների ահօնի բանակ: Բայց, կարծում են, Սերոբ Գալստյանից նեղացած մարդիկի թժվար թե եղած ինեն. նա աներւսակայելի հետեւողականություն ուներ բոլոր ու բոլորի հարցերի նկատմամբ: Կարծ ասեմ՝ նա ընկածին ծերք մեկնող մարդ էր, կանգնածին ծերք մեկնելն է՝ կանոն:

Հ.Գ. Թե, հիրավի, այդքան...

լժացման էին տարիներն այդ, որտեղից այդքան ՈՐԱԿ-ներ ու ՈՐԱԿ-ների կայացնամ ասպարեզ, որտեղից այդքան երախտագիտություն ու կարուս...

«Եղենի» մեր օրերում ո՞ւ է շպրտվել ՈՐԱԿ-ի գմանատման չափիչը... իսկ ՈՐԱԿ-ները, բոլոր ժամանակներում, ժամանակի հարստությունն են, բայց ոչ՝ իրենք իրենց...

Գուսան Աշովի եւ ՀԿԿ գորիսի շրջկոմի 1-ին քարտուղար Արամ Յարությունյանի հետ:

Արձակագիր Վախթանգ Անանյանի եւ Եգիպտահայ լրագրող Գալունյանի հետ:

ԵՇԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Ճամփորդություն դեպի Մազրա

ՆՈՐ ԱՐԺԱՎԱՆՔ

Երբեմն այնքան հաճելի է, եթիւ
հնարավորություն ես ունենում,
առօրյա հղուերից կտրվելով գնալ
բնության գիրկ, հերպում թողնելով
քաղաքը, աշխատանքային թոհու-
թոիծ, մեթենաների աղջուկը, տաք
ու փոշոտված օդն ու վայելելի հիաս-
քանչ բնության անբողջ գեղեցկու-
թյունն ու շնչել սարերից փշող քանու
հետ եկող անուշ դադարույրը: Եր-
բեմն պես է առանձնանալ բնու-
թյան հետ՝ հասկանալու համար, որ
դա է միակ, մնայուն արժեքը մեր
կյանքում, եւ յուրաքանչյուր ահելի,
անլուծելի թվացող խնդիր այնքան
փոքր ու չնշին է դառնում:

Ուզում են պատմել մի հիշարժան ճամփորդական չափությունը՝ չափության մասին։ Կապանցի-ներից շատերն այսօր ապրում են Շիկահողի արգելավայրի հարեւանությանը, բայց երբեւ չեն եղել այսնուն, չեն եղել Սոսիների պուրակում, Ծավի անտառներում, չգիտեն, որ այստեղ կան բազմաթիվ պատմանշակրիւրային հուշարձաններ։ Դանոզված են, որ շատերը չգիտեն, որ բակունցյան նշանավոր Սրբաձոր հենց Ծավի եւ Հանդի հարեւանությամբ է գտնվում, որ այստեղով է հսում նաև Բասուտա գետը։ Օրինակ, ո՞վ գիտի, որ Ծավից ոչ հեռու գտնվում են հին միջնադարյան բնակավայրեր՝ Կեմանցը, Մազրան, Ղափջուղան (Կապջուղա)։ Վերջին անվան ստուգաբանությունից կարելի է ենթադրել, որ այստեղով անցնող ճանապարհը երբեւ կապ է հանդիսացել Զուլայի հետ, իսկ

Սաղրա, Մէծ հայրենականում զոհված համագյուղացիների հիշաբակը հավերժացնող հուշարձանը:

ნორა: კავალენგ է 30-40-ამჯა აუგ ბრიტანული, იყ ფრედისანდოუერამპ აქართხე ჩ ბრძლაკან ჰანალაურანდ, აუგ ნათე ასაქრონიტოლან: Մცნე ჭირდებენ აუგათხე, թე ჩნდნ է ბრიტანულ ბრძლის ასთხავე ზოგინებ ჰაյრენი თოւნებ ხა აღანდნანანალ აუგ ანდრანი ქილომ, სალაკან ნა გვან-კადავ მხე გორისტე. «ზნ ი- გორი ჟისტე, მწ იურგ ანდამ გორისტ», - მწარ რანდ, ირ ასაგ, აუგ ტე, ის თოւნ მათავ: ჩარეს, ბრიტანული

այստեղ գլուխվելով մասին հարեւած գյուղերում եւ մասնավորապես Կոստանդնուպոլիսում ամենատարբեր վարկածութեան են շրջանառվում, որոնց մի մասը ֆանտասիկ ժամանի ֆիլմերում նույնականացնելու համար է առաջարկվում: Այս բան պարզ է՝ որ մեզանից շատերը, չկարողանալու դիմանալ երկրում տիրող բարքերին հեռանում են, մեկը՝ հեռավոր ամբողջ աշխարհում գոյութ, մյուսը՝ արտերկիր են:

Նոր խմբաւելյակի բացում N4 նախակրթարանում

ՆԱԽԱՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսի 30-ին Կապանի թիվ 4 մանկապարտեզում բացվեց թվով յոթերորդ խմբաւենյակը: Նոր խմբաւենյակի բացումը հնարավորություն կտա մանկապարտեզ հաճախել եւս 25 երեխայի: Նախաձեռնության իրականացմանն աջակցել են Սյունիքի մարզպետ Սուլեն Խաչատրյանը, Կապանի քաղաքապետ Արտուր Աբայանը, «Դիմո գոլդ մայնինգ քամփին» ընկերությունը, «Վորլդ վիժն Յայաստան» կազմակերպության Կապանի տարածքային զարգացման ծրագիրը, զենքեւահայքարեգործ Անահիտ Զաքարյանը: Նախակրթարանի տնօրեն Լուսինե Զաքարյանը, ով արդեն երեք տարի է, ինչ դեկավարում է այդ հաստատությունը, շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին՝ աջակցության համար. «Ծիշտ է, երեք տարին աշխատանքային գործնենության համար այնքան էլ մեծ չէ, սակայն այս ամբողջ ընթացքում փորձել են հնարավոր ամեն ինչ անել նախակր-

**Արդուր Աթայանը Լուսինէ
Զաքարյանին է հանձնում
բաղաքապետարանի նվերը:**

յան մանկապարտեզի հոգսերին եւ նոր ներդումներ կատարելու խոստում տվեցին՝ եւս մեկ խմբաքածին նորոգելու համար։ Կապանի քաղաքաբես Արտուր Աթայանը երեխաներին հանձնեց գրենական պիտույքներ, իսկ կրօջախին՝ ուղեգորգեր և իսկ երեխաների պաշտպանության օրը՝ հունիսի 1-ին, N4 նախակրթարանի սաներին այցելեցին «Ֆինքա» վարկային կազմակերպության եւ «Վորլ վիճա Դայաստանի» կազմակերպության Կապանի տարածքային զարգացման ծրագրի աշխատակիցները, ովքեր եւս դատարկածեն չէին եկել։ Կազմակերպեց կավճանկարություն, աչքի ընկած փոքրիկները որ որպես խրախուսանք ստացան նվերներ։ Մեզ հետ գրույցով Լուսիններ Զարայանը հույս հայտնեց, որ զայլիք՝ հրեխանական տարրում արդեն անբողջ մանկապարտեզը նորոգ տեսք կունենա, քանի դրա կարիքը շատ է զգացվում, չև որ 1973 թվականից առ այսօր մանկապարտեզը չի վերանորոգվել։

ԱՂԱՎԵՆԻ ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ

Հրաժեշտ մանկապարբերին

ՆԱԽԱՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսի 31-ին բարձր ու ուրախ տրամադրություն էր թեւածում Քաջարանի համայնքային նանկապարտեզում։ Նախակրթարանի սամերլո ծնողների, հյուրերի, դաստիարակների դատին հանձնեցին անցած մի քանի տարվա ընթացքում ծեռք թրած գիտնիքներուն ու հանճես եկան հրաժեշտ հոլովական խոսքերով։ Դանդիսաւեսը մեծ ոգեւորությամբ ընդունեց փոքրիկ հերոսների բեմադրած թատերական ներկայացումը, եւ ծնողները, չքարցնելով իրենց բերկրանքը՝ ասացին. «Սենք զգիտեհնո, որ մեր երեխանենու օժնված

շնորհակալություն հայտնեցին
իրենց դասվարներին՝ իրենց ծնողա-
բար սիրելու, փայփայելու ու ծիչտ
դաստիարակելու համար:

Ղամայնքային մանկապարտեզ
զի պատության ներ եղել են դժվա-
րին տարիներ, բայց կարողացել են
հաղթահարել բոլոր փորձություննե-
րը եւ մինչեւ այսօր իր հարկի տակ
ընդունել ու ճանապարհել հազա-
րավոր մանաւների: Իր բեմնավոր
աշխատանքային գործունեության
տարիներին մանկապարտեզ միշտ
է ունեցել է հետաքրքիր առօրյա,
գեղեցիկ ավանդույթներ, եւ, որ ամե-
նակարեւորն է, վայելուն է բարի
հաճրավ: Անհերքելի է, որ այդ հա-
ջողությունները մանկապարտեզն
ունեցել է տօնքների, դաստիա-
րակների, աշխատավազմի շնորհիկ: Մանկապարտեզն ունեն նեղանակումն

Կապանը պատրաստվում է ընկրությունների

Սեպտեմբերի 9-ին տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները կանցկացվեն նաև մարզ-կենտրոն Կապաճում:

ԱՐՏՈՒՐԻ ՏԻՄ
ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՍԿԻՎԱՐ՝ Էջ 5

Արժե, անշուշտ, մի քանի նախադասությանը էլ անդրադառնալ նարզկենտրոնի ավագանու սպասվող ընտրությանը եւ, առհասարակ, կապանյան ավագանու մերօրյա վիճակին:

Որբան էլ տարօրինակ է՝ 2008-ին ձեւավորված ավագանին բաղկացած է 11 հոգուց՝ 15-ի փոխարեն: Ըստորությունների ժամանակ անցշտուրյունների չափը այնքան մեծ էր, որ չըստ տեղ բափուր մնաց: Բայց դա միայն անցշտուրյուններով պայմանավորված հանգանակը չէ: Տեղական ինքնակառապայտնան մարմինների ձեւավորումից ի վեր (1996թ.) աստիճանաբար՝ ընտրությունից ընտրություն, նվազել է հետաքրքրությունն ավագանու անդամ դաշնաւոր հարցում: Եթե 1996-ին 15 տեղից բաղկացած ավագանու համար հավակնում էր 75, ապա 2008-ին՝ 37 հոգի:

Ամբողջ հանրապետությունում դժվարությամբ կայացող կամ գրեթե չկայացող այդ ինստիտուտն այդպես էլ գործն չդարձավ մարզկենտրոնում: 2010թ. Կապանի ավագանու անդամների հետ կազմակերպած «Վլոր սեղանը» եւ Իրանցից յուրաքանչյուրի հետ մեր ժանրությունը ցույց տվեցին, որ մարզկենտրոնի ավագանին ունի (արանձին-առանձին Վերցրած) ինտելեկտուալ, փորձառու, իրենց բնօրրանը սիրող անդամներ: Բայց նրանց անդամությամբ ստեղծված կոլեգիալ մարմինը՝ ավագանին, այնային է, ինչպիսին մյուս համայնքներում է՝ սեփական դեմք՝ -դիմագիծ չունեցող, համայնքային խնդիրներին անհաղորդ կամ անձնական պատուհանից նայող, խիստ կառավարելի, կանխատեսելի ու անձնուհաս: Ավելին, Կապանի ավագանու անտարբերության ու անկարողության արդյունքում հնարավոր եղավ մարզկենտրոնի քաղաքաշինական դիմացի Վերջնական ադաւասդում: Անցած չորս տարում ավագանին հանդես չեկավ գոնե մեկ նախաձեռնությամբ, որ ուղղված լիներ համայնքային այս կամ այն հիմնախնդիրի լուծմանը...

Առաջիկա սեպտեմբերին
ընտրվող ավագանին ավելի ուժեղ
եւ գործունակ չի լինի, քանի որ իրա-
վական դաշտում, քաղաքացիական
ու կլանային հարաբերություններում
եական փոփոխություններ (դրական
իմաստով) չեն երեւում: Չնայած
դրան՝ Կապանում ավագանու ան-
դամ դաշնալու ձգուումը, որքանով
հաստատում են մեր ուսումնասի-
րությունները, շատ-շատերին ոտքի
կիսնի: Եվ քանի որ կուսակցություն-
ներն էլ (Ընտրական օրենսդրություն
կատարված փոփոխությունների
համաձայն) ավագանու անդամի
թեկնածու առաջադրելու իրավունքը
ունեն արդյուն, ուստիեւ շատ հավա-
նական է, որ առաջատար քաղաքա-
կան ուժերի տեղական կառույցներն
իրենց թեկնածուներն առաջադրեն
ավագանու անդամ ընտրվելու հա-
մար, ինչն իր հերթին կքաղաքակա-
նացնի գործընթացը:

ՆՈՐ ԱՐԵՎԱԿԱՆՔ

Զախողված եւ անլուրջ մի միջոցառում եւս

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄ ԾՎՈՒՄ

Մայիսի 29-ին Ծավ գյուղում
տեղի ունեցավ հանրային լսում,
որը կազմակերպել էր «Օփուլենդ»
թրեյխնագ սոլյուշնս» ՍՊԸ-ը՝ Ծավի
գյուղապետարանի հետ հաճատեղ։
Քննարկվել է Բարձրադիրի (Մազ-
րա) ուսկու հանքավայրի հնարավոր
շահագործման նախագիծը։ Հան-
րային լսումը երկու բառով կարելի
է բնութագրել այսպես՝ ձախողված
եւ անլուրջ միջոցառում։ Որովհե-
տեւ, նախ, «Օփուլենդ» թրեյխնագ
սոլյուշնս» ընկերության կողմից հ
սկզբանե չի հայտնվել լսումների
ստույգ ժամանակը, ապա նաեւ ըն-
թացքում, ըստ ներկաների, նրանք
չեն կարողացել բավարար տեղե-
կություններ տրամադրել հանքա-
վայրի հնարավոր շահագործման
մասին, նրանց խնդրում չի եղել որեւէ
մեկը, ով կկարողանար հստակ պա-
տասխանել շատ տարրական հար-
ցերի՝ հանքավայրի հնարավոր շա-
հագործման հետ կապված։ Նշենք,
որ «Օփուլենդ» թրեյխնագ սոլյուշնս»
ՍՊԸ-ն մինչ այժմ Սյունիքում ոչ
հայտնի ընկերություն է, որի տնօ-
րենն է Ռ.Ակրտյանը, ով նույնպես
մինչեւ հիմա երբեւ հրապարա-
կանորեն որեւէ աշխրով հնադես չի
եկել։ Լսումներին մասնակցում էին
«Օփուլենդ» թրեյխնագ սոլյուշնս»
ընկերության ներկայացուցիչները,
բնապահպաններ, տարրեր հասա-
րակական կազմակերպություններ-
ի ներկայացուցիչներ, Կապանի
«Օրիուս» կենտրոնի աշխատակից-
ներ, Շիկահողի պետական արգե-
լուցի տնօրեն Ռուբեն Ակրտյանը,
լրագրողներ, ծավագիներ։ ԶԿ-ների
ներկայացուցիչները, ովքեր մաս-
նակցել էին հանրային լսումներին,
հայտնեցին, որ չեն կարող հստակ
դիրքորոշում արտահայտել, որով-
հետեւ «Օփուլենդ» թրեյխնագ սո-
լյուշնս» ընկերության կողմից չի

գության գնահատման (ԾՍՎԳ) մեջ Սազդաշրջի փոխարեն ուսումնասիրված էր Մեղրի գետը, այստեղ մանրակրկտորեն նկարագրված է Շիկահողի պետական արգելոցը, Սոսիների պուրակը, այստեղի բուսական, կենդանական աշխարհը, բայց հետաքա գործողությունների մասին ոչ մի խոր չկա, թե ինչ է կատարվելու հետազոտման աշխատանքների ժամանակ եւ հետո, եթե հանքավայրը շահագործվի: Հստ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ծրագրի՝ հանքավայրի տարածքից հեռացված բուսականությունը կտեղափոխվի հարեւան ծավ գյուղի տարածք, սակայն ծավում այդպիսի տարածք չկա: Դանքի շահագործման հետեւանը պահածած թափուկներն էլ կտեղափոխվեն ծավի տարածք, եւ ստեղծվելու է աղբավայր, որի համար նույնպես տեղ չկա: Որպես տեղացի կարող եմ ասել, որ տարիներ առաջ ես այդ տարածքում կատարվել են երկրաբանական աշխատանքներ, եւ դրանց արդյունքում պարզվել է, որ Բարձրադրությ ընդամենը 2 տոննա ուկու պաշար կա, եւ շատ հնարավոր է, որ հանքի շահագործումը շահավետ չի լինի»:

Ծավեցիների շրջանում հանքի շահագործման նախագծի վերաբերյալ երկու տեսակետ կա: Առաջինը՝ բոլոր նրանք, ովքեր չունեն աշխատանք, կողմ են հանքավայրի շահագործմանը, իսկ երկրորդ խումբը դեմք է շահագործմանը, քանի որ, ըստ վերջիններիս, այդ դեպքում գյուղի եկուոգիային հսկայական վճար կհասցվի, եւ իրենք ստիպված կինեն հեռանալ գյուղից: Մի կին էլ, ով աշխատում է գյուղի խանութում, ասաց. «Քանի որ մոտակա երեք տարում հանքավայրը չի շահագործվելու, թող գյուղացիները գնան, մասնակցեն երկրաբանական աշխատանքներին, փող վաստակեն, որ կարողանան իրենց տունը պա-

իել, իսկ երբ արդեն խոսք գնա շահագործման մասին, մենք դեմ դուրս կզանք դրան»: Սակայն այստեղ մի բան հաշվի չի առնվել, եթե ծավաքին այսօր ընտանիքը պահելու համար ստիլպած է մասնակցել հետախուզական աշխատանքներին, ապա երեք տարի անց էլ այդ նույն ընտանիքը պահելու համար համբուլ կաշաստի, եւ, բնականաբար, դեմ չի լինի Բարձրադիրի հանքի շահագործմանը: Ունանք էլ նոտածում են, որ այդ ամենն ընդամենը 15 տարի է տևելու, եւ այդ կարծ ժամանակահատվածում գյուղի էկոլոգիան զգալի վնասներ չի կրի: Ընդ որում՝ առաջին երեք տարում իրականացվելու են հետախուզական աշխատանքներ, իսկ մնացած տարիներին շահագործվելու է բաց հանքը, եթե, իհարկե, Ծավի գյուղապետարանն իր համաձայնությունը տա:

Ծավի գյուղապետ Արարատ Մարտիրոսյանն էլ մեզ հետ զրոյցում իր կարծիքը հայտնեց՝ «Ծանոթ չեմ «Օփուլենդ թրեյլինգ սույուշն» ընկերության սեփականատիրոջը, առայժմ գրուցել եմ միայն ներկայացուցիչների հետ: Ես քաջ գիտակցում եմ, որ Բարձրադիրի բաց հանքի շահագործումը կանդադառնա գյուղի էկոհամակարգի, բռասական եւ կենդանական համակարգի վրա, սակայն Ծավում գրիծագրկությունը մեծ է, աշխատատեղեր չկան, եւ բնակչութերը կողմ են հաճաքավայրի շահագործմանը, որով հնարավորություն կստանան որոշակի գումար վաստակել: Այժմ արդեն մեկ տասնյակից ավելի երիտասարդներ աշխատում են հաճաքավայրի տարածքում՝ որական 4000-5000 դրամ աշխատավառով, ինչը գրծագրկության պայմաններում բավականին գումար է հեռավոր գյուղի բնակչութերի համար, որպեսզի իրենց ընտանիքի ժամանելու հոգան»: Գյուղապետը նաեւ նշեց, որ չպետք է նորանալ, որ Բարձրադիրի ուկու

համբավայրի եւ հարակից տարածքներում կան այնպիսի պատմամշակութային հուշարձաններ՝ հինգ եկեղեցի, որից մեկը՝ Մագրայի եկեղեցին, կանգուն է մինչ այժմ, Կեմանցի եկեղեցին, Կապուտոյայի (Դափուլի) երեք եկեղեցին, նաև Ղափուլայի (Կապուլա) կամորթը, այդ գյուղի գերեզմանոցը եւ այլն: Ծավի գյուղապետը համարում է, որ հանքի շահագործունել հնարավորություն կտա գյուղի մի քանի ընտանիքի ժամանակավոր ապրուստ հայրայթել, բայց եւ հավանականությունը մեծ է, որ այդպես ավելի կարագանա գյուղի Վերացումը: Սակայն վերջերս թե՛ Ծավուն եւ թե՛ Կապանուն խոսակցություններ են շրջանառվում, որ շուտով, Բարձրադիրի ոսկոր հանքից բացի, կիսովի Մազրայի հարակից տարածքներում մոլիրդենի եւ պղնձի հանքավայրերի շահագործման մասին եւս, այնպես որ՝ գուցեւ ամենեւին էլ ինքնանպատակ չէր, որ 2010թ. կառուցվեց Կապան-Մեղրի այլընտրանքային ճանապարհը:

ԱՊԱԿՆԻ ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ

Խմբագրության կողմից

Երկու կրակի արանքում հայտնակած գյուղապետ Արարատ Մարտիրոսյանին հասկանալ կարելի է: Մի բան, սակայն, հասկանալ հնարավոր չէ՝ Ծավի գյուղապետությանը հանքարդյունահանման նպատակով տարածք է հատկացնում (թեկուցել վարձակալությամբ) մի ընկերության, որի մասին որեւէ տեղեկություն չունի, որի հիմնադիրներին ու դեկավարներին չի ճանաչում:

Մի բան էլ գավեշտալի է, եթե ոչ ողբալի: Մի՞թե Սյունիիքում քաղաքացիական հասարակությունն այն աստիճան է բացակայում, որ մեր երկրամասը պաշտպանելու համար «Թօչկան» շարժման մասնակիցներն են մեզ կոչ հղում...

 Աամարգագետնային, չի կարող լինել, դա աբսոլուտ է:

8. Առաջարկվող տարբերակները գործնականութ չկան, առաջարկվում է երկու տարրերակ՝ տեղում հանքաքարը հարստացնելու և հանքաքարը տարածքին բավականին մոտ գտնվող Վարդանիշեն համայնքի մեջ ներառված Այգեծանում հարստացնելու տարրերակ-ները: Վերջինս նույնպես լիարժեք տարրերակ չէ, քանի որ հարստացման այդ ֆարիլկան նման ծավալներով աշխատանք կատարելու, պոչաճբար գոյացնելու և մնացած այլ թույլտվություններն ու լիցենզիաները չունի: Այսինքն, եթե Այգեծանոր ֆարիլկան չհարստացնի, ի՞նչ պիտի արվի այդ հանքաքարի հետ: Տրանսպորտային, աղմուկի, փոշու, պահպանվող այլ տարածքների («Արենիկ» ազգային պարկ) վրա ազթեցություններն այդ նոր տարրերակի դեպքում ընդհանրապես հաշվարկված չեն:

Վարդված չեն:

9. Ինչպէ՞ս է տեղափոխվելու եւ պահելու հանրավայրի պայթեցման համար նախատեսված 60 տոննա պայթուցիկը: Դրա հետև կապված ռիսկերին ընդհանրապէս անդրադարձ չկա: 60 տոննա պայթուցիկ գոյուղի միջով անցնող ճանապարհով տեղափոխելու, բնակավայրից ընդամենը 16կմ հեռավորության վրա պահեստավորելու հետ արդյո՞ք ընակիցները համաձայն են:

10. Πιαρέτερον, τηλεφονήμαν, τηρων απορριψήν τις ήρωακής αυτού σημείου περιπτώσεων.

աղմուկն ի՞նչ ազդեցություն է ունենալու շրջակա միջավայրի վրա: Ըստ այս ԾՍԳ-ի՝ բոլոր տեսակի ազդեցությունները սահմանափակվելու են բուն բաց հանքի տարածքով: Այսինքն բեռնատարներ չեն անցնելու ավտոճանապարհներով ու հանքաքար չեն տեղափոխելու: Պայթեցման աղյուկն ինչպես է հաշվարկվել և գիտականորեն ինչպես է հիմնավորվում միայն բաց հանքի տարածքում իր ազդեցությունը:

11. Աօրնողութելի է, որ հանքային տեխնիկայի, ավտոտրանապորտային միջոցների դիգելային վառելիքի արգասիքները, լցակույտերի եւ պահեստների մակերեսից ու քսուկային տնտեսությունից արտանետումները կիաշվարկվեն հիմնական շահագործման փուլում: Դրանք պետք է հաշվարկված լինեն մինչեւ փորձաքննության ենթարկվելը:

12. Անհասկանալի եւ անընդունելի է նաև հետեւյալ ձեւակերպում՝ «Դաշվի առնելով նշված հանգամանքը եւ այն, որ լեռնակապիտակ աշխատանքներն ընդհանուր հաճարողութափանանան աշխատանքների մաս են կազմում, արտանետվող նյութերի մթնոլորտում ցրման եւ գետնամերձ կոնցենտրացիաների առանձին հաշվարկ չի կատարվում»:

13. Մթնոլորտում վնասակար

Եյուրեկի ցրման հաշվարկները կատարված են բնակելի տարածքների սահմանային թույլատրելի նորմերի հաշվարկների հիմնան վրա, այսինքն՝ Ենթադրվում է, որ մթնոլորտում վճա-

սակար Ծյութերը մինչեւ մոտակա քնակելի տարածք հասնելը կցրվեն: Իսկ կենդանական եւ բուսական աշխարհի առումով հաշվարկմեր ինչ- չո՞ւ չեն արվել:

14. Ազդեցությունը ջրային ռե- ստրուսների վրա կիսաս է եւ թերի: Չկա 5 աղբյուրների ջրհավաք տա- րածքում նախատեսված հանրի շահագործման արդյունքում այդ աղբյուրների վրա ազդեցության հաշվարկը: Ստորգետնյա ջրային ռե- ստրուսների վրա ազդեցություն նույն- պես գնահատված չէ: Դաշվարկված է բացահանքի գործունեության ջրա- պահանջ, սակայն հստակ նշված չէ, թե որոնք են դրա հավանական աղբյուրները, արդյո՞ք դրանք մո- տակա քնակավայրերի եւ կենդանա- կան ու բուսական աշխարհի համար կենսական նշանակություն ունեն:

15. Անհասկանալի եւ անընդու- ելի է հետեւյալ ձեւակերպումը. «Տեխնիկական ջրի օգտագործումն ամբողջությամբ հանդիսանում է անվերադարձ ջրօգտագործում եւ արտահոսք չի առաջանալու»:

16. Ցավալի է, որ մակաբաց-
ման արդյունքում առաջացած
11596 հազ. խճ ապարները, որոնք
փաստացի թափոն են լինելու, ՀՀ
թերի օրենտարրության պատճա-
ռով թափոն չեն հանարվում, ուստի
դրանց հետ կապված ազդեցության
մեղմնան որեւէ գործողություն նա-
խատեսված չէ:

Մընոլորտային աղտոտման
տնտեսական վճար հաշվարկված է
տարեկան դրդամենոր 85 316 դրամ՝

Եթենակապիտալ աշխատանքների փուլում եւ 975 368 դրամ՝ բուն շահագործման փուլում, սակայն ֆինանսական պարուսավորությունների շահագործողը ընկերության համար նախատեսված չեն: Կավակնելի է աղտոտման տնտեսական վնասի չափը՝ նույնիսկ եթե այն հաշվարկվել է ըստ օրենսդրությանք սահմանված բանաձեւի:

17. Զարմանք է առաջացնում ջրային ռեսուրսների վրա ազդեցության հետեւյալ ձեւակերպումը՝ «Անմիջապես բացահանքի շահագործման արդյունքում աղտոտված արտահոսք չի առաջանում, անձրեւացների եւ ծննդաբի հոսքերը մեծանասամք՝ շնորհիվ շրջանցող առվակների եւ կյուպեսների, հեռացվում են տեղանքից առանց աղտոտվելու, իսկ հանքի խոռոչները լցվոն հոսքերը հիմնականում հատակի ճեղքերի եւ դատարկությունների միջոցով ներծծվում են խորքերը: Նախ, եթե հեռացվում են առանց աղտոտվելու, ո՞ւ են հեռացվում, ո՞ր առուներն ու վտակներն են լցվում: Երկրորդ, արդյո՞ւ 24հա տարածքում հնարավոր է անձրեւացների եւ ծննդաբի հոսքերի կառավարում այնպես, որ դրանք չարտահոսեն: Շրջանցող առվակների եւ կառուցվելիք կյուպեսների թվի ու տեղադրության մասին ԾՎԳ-ում

ոչինչ չկա:

18. ԾՎԱԳ-ում հողային ռեսուրս-
ներին վերաբերող տեղեկությունն-
երը հակասական են. նախ նշվում
է, որ տեղանքու լեռնամարգագետն-

Նային է, հումանակ հարուստ հողա-
ծածկությով, այնուհետև հողային
ռեսուրսների վրա ազդեցության
բաժնում նշվում, որ «երջային վի-
ճակում տեղանքը գործնականում
գույք է թերի հողաշերտից»:

յացված, ինչը բավարար չէ նույնիսկ գնահատական տպու հանար: Այս բաժինը, բնապահպանական մոնիթորինգի խոստումով հանդերձ, պարզապես դատարկ է:

Կերը Ծված կետերն արդեն բավարար են Եգրակացնելու, որ Բարձրադրիի ուկու բաց հանքի ծրագիրը կազմված է առանց լուրջ մասնագիտական եւ սոցիալ-տնտեսական ուսումնասիրությունների, իսկ այդ տարածքում գտնվող բնության հատուկ պահպանվող տարածների վրա ազդեցության ուսումնասիրությունն ընդհանրապես բացակայում է: Եթե հաշվի առնենք նաև այն փաստը, որ հետագայում գործարկվելու է նաև հարստացման ֆարմիկա, որի ազդեցության մակին ոչ մի խոսք չկա ԾԱՀ-ում, ապա միանշանակ այս ծրագրի իրագործումն անթույլատրելի է:

«Թօնկան» բառաքայիշական

«Խոչքան» քաղաքացիության
Նախաձեռնության անդամական՝
Աննա Շահնազարյան, Լեռն
Գալստյան
Երևան, 29 մայիսի 2012թ.

ԳՈՐԾԱՐԿՎԵՑ ճՈճՈՂ ԿԱՄՈՒՐՁՈՂ

Հին Խնձորեսկի հեքիաթը

Մարդու կարուրից միշտած քերծեր, պներ ու եկեղեցիներ

Սկիզբ՝ էջ 2

Հին Խնձորեսկի ավերակները հիմա գտնվում են 4-5կմ ձգվող վիրխարի ծորի աջ եւ ձախ լանջերին՝ կտրտված հազարավոր քար ու քարափների ցցվածքներով ու համատարած ժայռաշղթամերով։ Հին Խնձորեսկը հնությունների թանգարան է՝ բաց երկնքի տակ։ Չորս շինարարության համար հարճաց չեն։ Այդ պատճառով էլ բնակչները ծորն ի վեր կառուցել են դարավանդներ, տներն իրար վրա դասավորել այնպես, որ մեկի կտրտը բակ է ծառայել մյուսի համար։ Այնպես որ գյուղը ննանվել է հսկայական ամֆիթատրոնի՝ ոտքերը մեկնած միջնեւ ծորի հատակը, գլուխը հենած սարահարի ժայռը բարձունքներին։ Սա բնորոշ է եղել Սյունյաց աշխարհի համար։ Խնձորեսկը եղել է ժայռատանիքի այրերի, դարադամ-քարատակերի, դար-պնդոցների, բերդ-ամրոցների։ Քարափներից կախված բռստան բանջարանցների, գիշապոտուս վիճակների, քերծերի ծոցերը մտած կամքակապ աղբյուրների, կապ ու կապանների, սահքսահանքների, քաղից քաղ անցնող նեղիկ, օձագայաց ճամփաների, իրար մեջ մճճված ծոր ու ծորակների աշխարհին։

Այդ զարմանահրաց աշխարհում հիմա միայն ավերակներ են մնացել՝ համատարած լրճակ տնատեղեր, մրածեփ օճորներով այրեր, մուռ ու մռայլ խոռոչներ, քանդված պատեր, անտեր-անտիրական քարատակեր՝ հող ու ավազով ծածկված բռնիրությաններով, վիլաքների տակ մնացած քար քառարաներ, անհետ կորած հուշարձյուրներ ու հետքեր, հետքեր, որ հիշեցնում են, որ այս տեղ բնակատեղի է եղել, որ մարդ է ապրել։

Հին Խնձորեսկի բազում քարայրներից մեկը։

Սխիթար Սպարապետի կննորուակայանը Խնձորեսկում (Գաղալուսց բերդը):

Հին Խնձորեսկի կենդանությունը տեսել է մինչեւ 1954թ.: 54-ից սկսել է քափուրվել՝ սկզբում դանդաղ, հետո՝ շատ արագ։ Նոր գյուղը կառուցվել է հիմ գյուղի հաշվին։ Հին գյուղում ամեն ինչ քանվել է։ Մարդիկ, ինչ հնարավոր է եղել՝ քար, պակա, թիթեղ, քանդեւտարել են իրենց նոր տները կառուցելու համար։ Այն ժամանակվա իշխանությունների թողովարյան հին ու պատճական խնձորեսկը մի քանի տարու վերածվել է համարական ավերակի։

Խնձորեսկի վիրխարի ծորը կողցերի է շատ բան, բայց որպես զարմանահրաց վայր ու բնակատեղի, իր հմայքը չի կողցը։ Այն հայուր հազարավոր գրուշիկների է ընդունել իր գիրկը, եւ տարեցտարի դրանց թիվը գնալով ավելանում է։ Զանգեզուրի չքնար բնությունն, նոս աշխնքնող տեսարանները, ծեռակերտ ու անծոռակերտ պատկերաքանարակները մագնիսի պես դեպի իրենց են ձգում բազմահազար գրուշիկների։ Հին Խնձորեսկն էլ իր տեսարժանությամբ գրադեցնում է ռաջացին տեղերից մեկը եւ հավակնում է դառնալ Սյունյաց աշխարհի գրուշիկության կենտրոններից մեկը։

Իր նեղիկ քավիդներում ապելու ու գյուտելու է Խնձորեսկը՝ իր պատճությունը հարստացնելով առանձին բարերար նվիրյալների հայրենանվեր գործերով։

Մոտ 150 տարի առաջ Փանունց Լալազարը (Յովակիմ Լալազարյան) խնձորեսկից հարավ՝ Որոտան գետի վրա կամուրջ է կառուցել, որ գյուղը ճանապարհ ունենալ դեպի Պարսկական։

Խնձորեսկի ժայռազամգված թթությունների ու ծորալանջերի վրա հայտնի ու անհայտ վարպետներ հարյուրավոր կամարակապ աղբյուրներ են շինել, որ անցնողաքանողները ջուր խմեն ու օրինեն կառուցող վարպետների ծնունդը։ 1665թ. կառուցված Սր Հոդվածին

Սխիթար Սպարապետի գերեզմանը Սր Հոդվածին եկեղեցու բակում։

Մանվեյանների տունը (միակ տունը, որ ամբողջովին չի քանդվել):

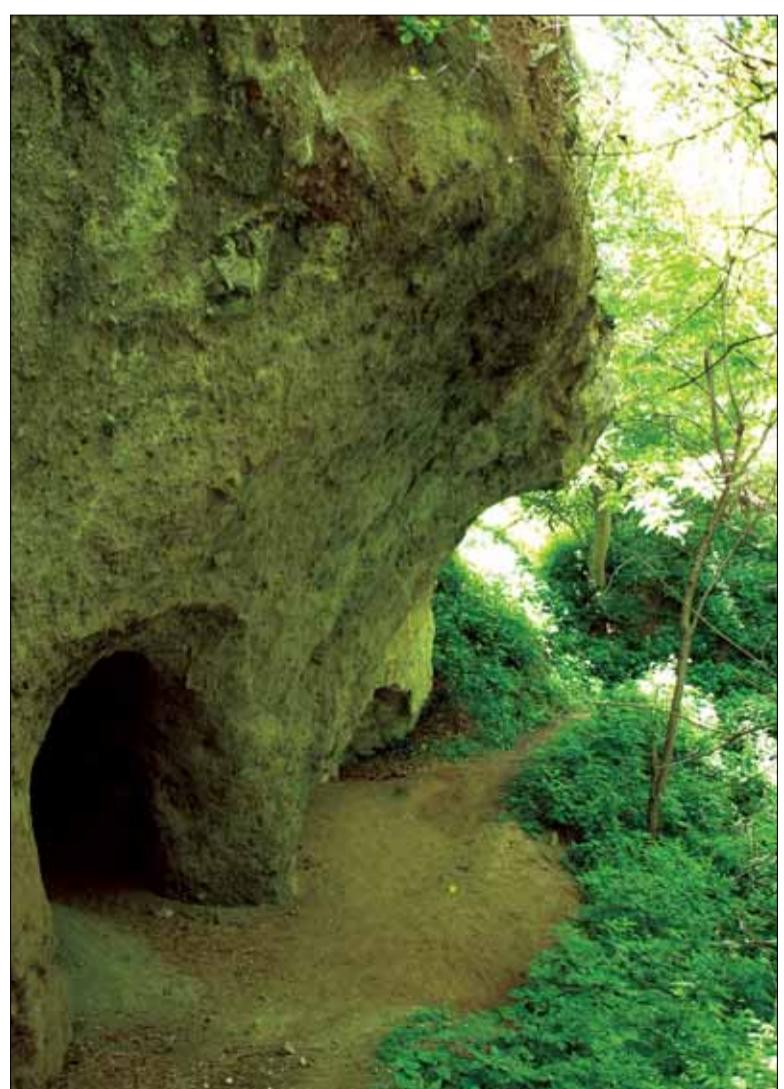
Եսեղեցու մուտքի հորիզոնական քարի վրա կա այսպիսի հիշատակություն։ «Ես Գիշու որդի մութքակս շինել տվի զայս եկեղեցիս ին հալալ արդյունանց, հիշեցեք զիս»։

«Ղանդունց նով» կոչվող աղբյուրի սրբատաշ կամարի մեջտեղում գրված է. «Հիշատակ է աղբյուրս Մալունց տեղ Բաղդասարի որդի ուստա Օհանմի»։ Կա նաև հիշատակություն այն մասին, որ աղբյուրը երկու անգամ վերանորոգվել է, մեկ՝ 1819թ. ուստա Օհանի թռան կողմից, մեկ էլ 1961թ. հայտնի բժիշկ Աշոտ Գյուլ-

խայամի կողմից։ Հին Խնձորեսկում այսպիսի աղբյուրների թիվը մի քանի տասնյակի է համար։ Մարդիկ կառուցել են, հանուրի համար իրենց միջոցներն ու հնարավորությունները չեն հնայել, որ իրենց գործերով անմռաց մնան, որ իրենց լուսահոգի անցավորների շիրիմներին սերունդները մոն կաշեն։

Եվ հազար անգամ փառ Աստծո, որ փառապանն անխների նվիրական ավանդույթներն այսօր շարունակվում են։

ԱՐԿԱՆԻ ԾԱՏՈՒԹՅԱՆ

Լուսավոր Կ. Հ. Հովհաննեսյանի

ԺՈՐԱ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ.
«Ծրագրեր շափ
կան, սակայն մենակ
իրագործելը դժվար
կլինի»

Հարցազրույց Հին Խնձորեսկի ճոճվող
կամրջի հեղինակ եւ կառուցող ժորա
Ալեքսանյանի հետ

Սկիզբն՝ էջ 1

Կամրջի կառուցման համար
ծախսվել է մոտ 15 մլն դրամ:

Ամփո Ինազամանցի:
- Նախագիծն ինը եմ արել։
Ծնորհակալություն եմ հայտ-
նում և Խնձորեսկի գյուղապետ
Սերյոժա Դայրապետյանին,
գյուղի երիտասարդներին եւ էլի-
շատերին, քանի որ կառուցման
ժամանակ մշտապես զգացել
եմ նրանց օգնությունը։ Ման-
վանդ շիճանյութի տեղափոխ-
ման հարցում՝ հինգամակը ցո-

ԱՅԵՒԹԵՎՈՐԸ ■ ԺՈՐԱ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ. Ծնվել է 1950թ. Խնձորեսկում, 1965-ին տեղափոխվել է Գորիս: 1969-70 թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում, զորացրվելուց հետո մինչեւ 1974թ. աշխատել է Վարորդ: Ապա ընդունվել եւ ավարտել է ՀԱ.Արքովյանի անվան Շենանի պետական մանկավարժական ինստիտուտի Գորիսի մասմաճյուղի ֆիզիկայի ֆակուլտետը: 1979-ից մինչեւ 1986-ն աշխատել է Գորիսի ծխախոտի ֆերմենտացիոն գործարանում, սկզբում՝ արտադրամասի վարիչ, ապա՝ արտադրության պետ, այնուհետև տեղափոխվել է Բարձրավագի կոլտնտեսություն, որտեղ որպես վարչության նախագահ աշխատել է մինչեւ 1991թ.: 1991-ին կրկին տեղափոխվել է Գորիս՝ մինչեւ 1998թ. գլխավորել հացի կոմբինատուր, որից հետո, առ այսօր, գրադարձում է ծեղնարկատիրական գործունեությամբ՝ հիմնադրելով եւ գլխավորելով մի շարք ծեղնարկություններ. «Գորիսիաց», «Խնձորեսկիաց», Գորիսի ալրադաց եւ այլն: Այսօր գլխավորում է իր հիմնադրած «Մինա» հյուրանոցը:

լինի ոչինչ ամել՝ առանց նրանց օգնության։ Եթև կարող չիշխատել հատկապես եռակցող Սեյրան Ավետիսյանի ամուսնու, ում ջանադիր եւ պրոֆեսիոնալ աշխատանքի շնորհիվ հճարավոր եղավ կարծ ժամանակում կամքջի շինարարությունն ավարտին հասածել։

նում եւս նմանատիպ ձեռնարկումների հերիխնակ եք եղել, պատմեցեք նաև այդ մասին։

— Այս, դրվ իրավակի եք, սա առաջին նախաձեռնությունը չէ։ Ինձ համար միշտ առաջնահերթ է եղել ժողովրդի հոգեւորք թերթեացնելը, մարդկանց օգտերը՝ աշխատանք, ասորուստի-

— Իսկ գործական ի՞նչ
խնդիր է լուծելու այս կամուքը:

— Փորձել ենք մոտեցնել
պատմական Խնձօրենսվը Եթր-
կայիս Խնձօրենսկին: Կամուրջը
կիրաճի, որ շատերը հանդես
գան այլ նախաձեռնություննե-
րով, ասենք, օրինակ, ստեղծել
հանգստի գոտիներ, անհրա-
ժեշտ ծառայություններ եւ այդ
միջոցով գումար վաստակել: Կամուրջը հնարավորություն
կտա մոտիկից հաղորդվել Յշն
Խնձօրենսկին՝ Միթրար Սպա-
ռապետի գերեզմանին, գյուղի
եկեղեցիներին, քարանձավ-
երին, պատմամշակութային
մյուս հուշարձաններին, ինչը,
ի վերջո, ներդրում կլինի մեր
ազգային արժեքների պահ-
պանան, աճող սերնդի հայրե-
նասիրական դաստիարակու-
թյան գործերում:

— Պարոն Ալեքսանյան, իսկ
ի՞նչ կասեր անվտանգության
համակարգի մասին:

— Այս պահին պաշտոնական փորձաքննություն է անց-

Հարցագրույցը՝ ԱՂԱՎԻ ՆԱՎԱՍՐԴՅԱՆԻ

Հասցե՝ պ.Գորիս, Մաշտոցի 169
Հեռախոս՝ (093) 11 77 55
 (099) 03 01 19
 (0284) 3 01 19
Էլ. հասցե՝ hotelminagoris@gmail.com